

Vlaams
Parlement

stuk **1975** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 4 april 2013 (2012-2013)

Gedachtewisseling

over de studiereis naar Canada
en de mogelijke conclusies voor het Vlaamse onderwijs

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Kathleen Helsen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:

de heren Paul Delva, Jos De Meyer, de dames Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
mevrouw Vera Celis, de heer Kris Van Dijck;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heer Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Veerle Heeren, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, Erik Tack;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Chokri Mahassine;
de heer Willy Segers, mevrouw Goedeke Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

mevrouw Gerda Van Steenberge.

INHOUD

1. Toelichting door de minister.....	4
1.1. Inleiding	4
1.2. Ontario	4
1.3. Quebec.....	6
1.4. Mogelijke conclusies	6
1.4.1. Verantwoordingsplicht	6
1.4.2. Talenonderwijs.....	7
1.4.3. Lerarenopleiding.....	7
2. Bespreking	8
2.1. Tussenkoms van mevrouw Marleen Vanderpoorten	8
2.2. Tussenkoms van mevrouw Kathleen Helsen	8
2.3. Tussenkoms van de heer Jos De Meyer.....	9
2.4. Tussenkoms van mevrouw Gerda Van Steenberge	9
2.5. Tussenkoms van mevrouw Vera Celis	10
2.6. Tussenkoms van mevrouw Sabine Poleyn	11
2.7. Tussenkoms van mevrouw Ann Brusseel	11
2.8. Tussenkoms van mevrouw Elisabeth Meuleman.....	12
2.9. Tussenkoms van mevrouw Irina De Knop.....	12
2.10. Tussenkoms van mevrouw Fientje Moerman	12
2.11. Tussenkoms van de heer Boudewijn Bouckaert	13
3. Antwoorden van de minister	13

De Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen hield op 7 maart 2013 een gedachtewisseling met de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel over de studiereis naar Canada en de mogelijke conclusies voor het Vlaamse onderwijs. Omdat over de studiereis een hele reeks vragen om uitleg werden ingediend, besliste de commissie om een gedachtewisseling hierover te houden met de minister.

1. Toelichting door de minister

1.1. Inleiding

Minister *Pascal Smet* merkt op dat slechts een beperkte delegatie deelgenomen heeft aan dit werkbezoek. Hijzelf had eraan gedacht om ook een vertegenwoordiger van elke fractie mee uit te nodigen. Dat zou echter in strijd geweest zijn met de afspraken binnen het Vlaams Parlement over buitenlandse werkbezoeken.

Bij de keuze voor Canada speelde ook het toeval een rol. Op de International Teacher Conference had hij immers al herhaaldelijk de Canadese coördinerende minister van Onderwijs ontmoet. Deze conferentie wordt jaarlijks georganiseerd op initiatief van de Verenigde Staten (VS) en brengt alle staten samen die beter scoren dan de VS op de OESO-testen (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). De Canadese minister vertelde over de onderwijshervorming in zijn land en nodigde minister Smet uit voor een bezoek. Uit het voorbereidende onderzoek bleek dat het Vlaamse onderwijs wel degelijk iets kan leren van Canada, en zeker van Ontario. De situatie in Vancouver werd niet bestudeerd omdat de gelijkenissen met de Vlaamse situatie daar kleiner zijn. Omwille van de taalproblematiek heeft de delegatie ook een bezoek gebracht aan Montreal.

De keuze voor Canada heeft dus te maken met het feit dat het in meerdere opzichten vergelijkbaar is met België. Het gaat om een federaal land, met meerdere talen en met grote groepen migrantenkinderen. Canada behaalt goede resultaten in de PISA-ranking (Program for International Student Assessment) en de kloof tussen de sterk en de zwak presterende leerlingen is niet zo groot als in Vlaanderen. Door de systeemingenrepen heeft Ontario op korte tijd een grote sprong voorwaarts kunnen maken. De doelstellingen van de hervorming kunnen worden samengevat in de slogans: ‘raising the bar en closing the gap’, dus de lat hoger leggen en de kloof dichten. Dat is wat hij ook in Vlaanderen wil realiseren.

Oorspronkelijk was het de bedoeling dat ook de ministers van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap zouden meegaan. De minister van de Duitstalige Gemeenschap heeft zijn deelname echter moeten annuleren omwille van kritiek binnen de Duitstalige Gemeenschap over buitenlandse reizen. De kabinetschef van de minister van Onderwijs van de Franse Gemeenschap heeft deelgenomen aan het werkbezoek aan Quebec. De Vlaamse delegatie telde behalve de minister nog een aantal andere deelnemers. Voor het kabinet waren dat de medewerkers voor de hervorming van het secundair onderwijs en voor het loopbaanpact en de perswoordvoester. Voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming waren dat de secretaris-generaal, het hoofd van de afdeling Secundair Onderwijs, het hoofd van de afdeling Loopbaan en een vertegenwoordiger van AgODi (Agentschap voor Onderwijsdiensten). Er zijn ook vijf in onderwijs gespecialiseerde journalisten meegereisd.

1.2. Ontario

Tijdens dit werkbezoek viel het de minister op dat de samenleving in Ontario heel positief staat tegenover het onderwijs. De leerkrachten worden er sterk gewaardeerd. Men heeft er dan ook een overschot aan leerkrachten. Dat zegt iets over de indruk die het onderwijsstelsel nalaat bij de jongeren. De omgang tussen leerkrachten en leerlingen is er heel anders dan bij ons, al is er ook daar respect en discipline. Men vertrekt er duidelijk van

het uitgangspunt dat het systeem zich moet aanpassen aan de kinderen en de jongeren en niet andersom. Het systeem moet ervoor zorgen dat kinderen leren en zich goed voelen op school.

Een belangrijk verschil is dat de overgrote meerderheid van de kinderen er naar public schools gaat. Slechts vijftien percent van de kinderen kiest voor de private schools. De keuzevrijheid is er beperkter: in principe lopen de kinderen school in de regio waar ze wonen.

In Ontario wordt meer belang gehecht aan meten en opvolgen. Het politieke establishment neemt een duidelijk engagement op inzake onderwijs. De eerste minister en de minister van Onderwijs nodigen om de paar maanden de onderwijsverantwoordelijken uit om na te gaan wat ze hebben gedaan om de onderwijsdoelstellingen te bereiken. De prestatie van de verschillende scholen inzake literacy en numeracy is vrij goed bekend. De rol van de overheid zou men binnen de Vlaamse situatie kunnen vergelijken met die van de onderwijskoepels. De directies en de leerkrachten worden er meer ondersteund. Van de 1700 ambtenaren op het departement Onderwijs werken er 600 voor de ondersteuning van de scholen, waarvan 500 voor de pedagogische ondersteuning. Over het algemeen gaat het om mensen die zelf in de onderwijspraktijk hebben gestaan.

In het begin van de jaren 1990 werd er in Ontario een sterke daling van de onderwijskwaliteit vastgesteld. Dat is momenteel in Vlaanderen nog niet het geval, al is er wel een dalende trend merkbaar. Bij de onderwijshervorming is men begonnen met de zwakste scholen. Men heeft gekozen voor een hervorming naar competentiegericht onderwijs dat focust op probleemoplossing. Uiteraard maakt men nog altijd werk van het overbrengen van de basiskennis. Men besteedt echter ook veel aandacht aan het leren omgaan met kennis en het oplossen van problemen.

In het basisonderwijs werd het lesgeven verbeterd. Er is een tutoringsysteem en directe ondersteuning, ook online. Er is veel aandacht voor onderzoek en evaluatie en voor schoolleiderschap. De effectiviteit van de school is verhoogd door netwerkvorming. De scholengemeenschappen zijn er groot.

Ook in het secundair onderwijs werd de beleidskracht verhoogd. Door een curriculumhervorming hebben de leerlingen nu meer keuzemogelijkheden. Binnen dat curriculum is er namelijk een basis die geldt voor iedereen en een keuzepakket. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld tegelijkertijd kiezen voor houtbewerking en voor de voorbereiding op een sterk wiskundig beroep. Binnen dat modulaire creditsysteem kan men op een vlotte manier van richting veranderen. Zwakkere leerlingen en leerlingen met een probleem van welbevinden krijgen de nodige begeleiding. Elke school heeft namelijk een 'student success teacher'. Bij ons is dat ook mogelijk, binnen het gelijkekansenbeleid, maar het behoort tot de autonomie van de scholen.

In Ontario hecht men veel belang aan teamwerk. Ook in het secundair onderwijs besteedt men veel aandacht aan onderzoek, monitoring en evaluatie. Aan al die ondersteuning wordt slechts een percent van het budget besteed. De klassen zijn er echter veel groter. Klassen van 30 tot 35 leerlingen zijn er de regel. Er zijn minder leerkrachten dan bij ons, maar ze zijn meer gericht op de individuele leerling. Dat wordt meegegeven in de opleiding. Het wordt ook in de hand gewerkt door het systeem van de student success teacher.

De secundaire scholen in Ontario zijn domeinscholen. Er is geen onderscheid meer tussen aso (algemeen secundair onderwijs), tso (technisch secundair onderwijs) en bso (beroepssecundair onderwijs). In een domeinschool vindt men zowel de theoretisch-abstrakte als de beroepsgeoriënteerde richtingen. Op een overstap van de ene richting naar de andere staat geen taboe meer. Er is ook meer overleg tussen de leerkrachten van de diverse richtingen. Het feit dat de kinderen van de verschillende richtingen samen opgroeien, neemt

heel wat vooroordelen weg. Dat betekent niet dat ze ook in dezelfde klas zitten, al kan dat voor bepaalde vakken zoals muzikale of lichamelijke opvoeding wel het geval zijn. Het basiscurriculum is gemeenschappelijk, maar ook daarbij wordt er gedifferentieerd.

1.3. *Quebec*

In Quebec is er in de jaren 1990 ook een onderwijshervorming geweest, eerst in het kleuteronderwijs en daarna in het lager en het secundair onderwijs. De hervorming in het basisonderwijs was gemakkelijker dan die in het secundair onderwijs. In Quebec heeft men ervoor gekozen om opnieuw naar de kern van het onderwijs te gaan, namelijk talen, wiskunde en wetenschappen. Het gaat echter om competentiegericht onderwijs en niet om het louter verwerven van kennis. Het onderwijs wordt dus ook gezien als een bron van socialisatie. Ook het vroegtijdig schoolverlaten wordt aangepakt. De opdracht van het onderwijs wordt samengevat met de woorden 'instruire, socialiser, qualifier'.

1.4. *Mogelijke conclusies*

1.4.1. *Verantwoordingsplicht*

Zowel in Quebec als in Ontario is er een groot vertrouwen in het onderwijssysteem, een grote waardering en een grote verantwoordingsplicht. Er is een partnerschap tussen het politieke establishment, de onderwijspraktijk en het ruimere publiek. Door de omvang van de problemen in het Canadese onderwijs was het gemakkelijker om een consensus te vinden over de doelstellingen. Op dit ogenblik is een van de doelstellingen bijvoorbeeld dat tachtig percent van de jongeren een diploma behaalt. Dat cijfer wordt in Vlaanderen nu al gehaald. Het Canadese onderwijssysteem mag geen zogenaamde 'dead ends' organiseren. Dat wil zeggen dat men geen onherroepelijke studiekeuzes kan maken, zeker niet in de beginjaren.

Het consulaat in Toronto had een aantal Belgische immigrantenfamilies uitgenodigd. De kinderen, die het Vlaamse en het Canadese onderwijssystemen konden vergelijken, waren heel enthousiast over het Canadese systeem. In Vlaanderen wordt er meer nadruk gelegd op kennis, in Canada op probleemoplossing. In Canada wordt het kind meer beschouwd als een zelfstandig iemand, die keuzes kan maken. Er zijn geen dead ends. Het onderwijssysteem past zich aan aan de leerling en niet omgekeerd. Er is geen onderscheid tussen aso en bso.

Er is transparantie over de doelstellingen en over de resultaten. Er wordt ingezet op monitoring van de leerprestaties op schoolniveau. Deze data worden niet gebruikt om een ranking van scholen op te stellen, maar als een instrument voor kwaliteitsverbetering. Vergelijkbare dingen probeert men wel te vergelijken, op basis van een systeem van 'statistical neighbours'. Extra ondersteuning is mogelijk om problemen in een bepaalde school aan te pakken. Slechte resultaten van scholen of leerkrachten kunnen wel leiden tot strenge uitspraken. Deze werkwijze zou een motiverend effect hebben. Belangrijk is ook het eigenaarschap bij leraren dank zij een sterke lerarenopleiding, een sterke aanvangsbegeleiding en professionalisering tijdens de loopbaan. Men probeert naar leraren te luisteren, hen te ondersteunen en hen te stimuleren tot teamwerking.

Om deze veranderingen mogelijk te maken werd er ingezet op change management. Aan de scholen werd een kader aangereikt waarbinnen de ondersteuning kon worden georganiseerd. Dat is niet in strijd met de autonomie van de scholen. Van groot belang waren de grotere bestuurlijke entiteiten en de professionalisering van directies en schoolbesturen. Wie directeur wordt, moet minstens vijf jaar leraar geweest zijn, moet voorgedragen worden door zijn directeur en moet een tweejarige preservice opleiding volgen, met een luik onderzoek in leiderschap. Er zijn verschillende verenigingen van schoolbesturen en directeurs. Die werden door de overheid samengebracht in een autonoom Institute for Educa-

tional Leadership, dat niet alleen de problemen dient aan te kaarten, maar ook realistische oplossingen dient te formuleren. Schooldirecteurs van gelijkaardige scholen worden samengebracht in een netwerk om van elkaar te leren. Tijdens de eerste twee jaar van de leerkrachtenloopbaan is er mentoring. Ook de directeurs worden geëvalueerd, eerst jaarlijks en daarna vijfjaarlijks. Er werden beroepsprofielen opgesteld, ook voor directeurs. Elk schoolbestuur moet een ontwikkelingsplan hebben voor zijn directeur. Hij besluit dat de onderwijscontext van Ontario anders is, maar dat er niettemin heel wat punten zijn die inspirerend kunnen werken.

1.4.2. Talenonderwijs

Het talenonderwijs in Quebec vertrekt van het uitgangspunt dat er vijf jaar nodig is om een taal in zijn finesses te leren beheersen. Op dat vlak hebben alle leerkrachten een belangrijke opdracht, en niet alleen de taalleerkrachten. Kinderen die geen Frans spreken zitten in Quebec gedurende tien tot twintig maanden in een onthaalklas. De periode in de onthaalklas hangt af van de vooruitgang van de leerling. De toegang tot de onthaalklas wordt bepaald op basis van testen. Binnen de onthaalklas is er niet alleen aandacht voor taal, maar ook voor sociale en basisvaardigheden en voor wiskunde. Doordat de scholen groter zijn, kunnen er onthaalklassen worden georganiseerd op verschillende niveaus. In Vlaanderen gaat men ervan uit dat het voor de kinderen stigmatiserend werkt dat ze niet in de gewone klassen mogen zitten. In Canada zijn de kinderen echter onverdeeld positief over de onthaalklassen.

De Vlaamse talennota stelt voor om op het niveau van de scholengemeenschappen aparte taalklassen mogelijk te maken. Nu is dat beperkt tot acht weken. Hij zal aan de regering voorstellen om dit uit te breiden tot een volledig schooljaar. Wellicht moet het programma voor deze klassen wat aangepast worden. Uiteraard moet men alleen die kinderen naar de onthaalklas doorverwijzen voor wie dat echt nodig is en voor wie de normale remediëring niet volstaat. Kinderen die grote vorderingen maken kunnen misschien sneller naar het reguliere onderwijs. De kinderen van de taalklassen moeten bij alle activiteiten van de school worden betrokken. Hij denkt dat dit het goede moment is om op dat vlak de nodige stappen te zetten.

1.4.3. Lerarenopleiding

De lerarenopleiding in Ontario is een universitaire opleiding. De opleiding richt zich tot drie groepen van leerlingen: van vier tot twaalf jaar, van negen tot zestien jaar en van dertien tot achttien jaar. Er is dus enige overlapping. De duur van de lerarenopleiding bedraagt ofwel een jaar na de basisopleiding, te vergelijken met de specifieke lerarenopleiding in Vlaanderen, ofwel vier of vijf jaar, te vergelijken met de geïntegreerde lerarenopleiding. De loopbaan begint met een proeftijd van twee jaar, met aanvangsbegeleiding door een ervaren leerkracht. De twee jaar proeftijd begint pas te lopen als men ongeveer een fulltime opdracht heeft. Het mentorschap maakt deel uit van de jaaropdracht. De leerkrachten hebben naast hun jaaropdracht ook een engagement. Binnen de opvoeding van jonge mensen wordt bijvoorbeeld veel aandacht besteed aan kunst en cultuur. Een leerkracht brengt 35 tot 40 uur per week door op school. Zij-instromers moeten minstens vijf jaar praktijkervaring hebben en moeten een lerarenopleiding van een jaar volgen aan de universiteit. De leraren zijn verplicht om zich te laten registreren bij het Ontario College of Teachers. Ze zijn ook verplicht om zich aan te sluiten bij een vakbond. De retentie van beginnende leerkrachten bedraagt echter 98 percent. Dat heeft veel te maken met de waardering van leerkrachten en met de goede schoolcultuur. Er is geen gedifferentieerde verloning, tenzij na het behalen van bepaalde specifieke diploma's. Er wordt sterk ingezet op competentieontwikkeling. Deze is zeer praktijkgericht, in functie van de loopbaanbegeleiding. Het ministerie zet de doelen uit. Per schooljaar kunnen er zes dagen aan competentieontwikkeling worden besteed. In Canada zijn er meer mannelijke leerkrachten dan bij ons, al is de vervrouwelijking van het beroep er ook een issue.

De geïntegreerde lerarenopleiding in Quebec is een vierjarige bachelor aan de universiteit. Voor wie eerst een ander universitair diploma haalt is er een tweejarige lerarenopleiding. Dat is vergelijkbaar met het competentieprofiel bij ons. De schoolbesturen worden er verkozen door de lokale gemeenschap. Dat loopt blijkbaar niet zo goed. Het gaat om mensen die zich bij de school betrokken voelen. Elke school heeft minstens een student success teacher. Dit model moet ook bij ons verder ondersteund worden. Hiervoor kan men ook leerkrachten met een psychologische opleiding inschakelen. Die leerkracht is een soort van vertrouwensfiguur op die school. Dit systeem wordt als zeer positief ervaren, ook door de leerlingen.

Hij zet nog een misverstand recht. Hij heeft nooit aan scholen de raad gegeven om te kiezen voor grotere klassen. Er is echter geen wetenschappelijk onderzoek dat aantoonst dat de resultaten slechter zijn in grotere klassen. Scholen kunnen voor grotere klassen kiezen, op voorwaarde dat de vrijkomende leerkrachten gebruikt worden voor de nodige individuele ondersteuning. Dat behoort echter tot de autonomie van de scholen. In ons onderwijssysteem zijn grote klassen ook niet gebruikelijk.

Hij besluit dat zijn ervaringen in Canada heel inspirerend kunnen werken bij de hervorming van het secundair onderwijs en bij het loopbaanpact. Belangrijke inspirerende thema's zijn leiderschap, ondersteuning, professionalisering en vertrouwen gekoppeld aan meting.

2. Bespreking

2.1. Tussenkomst van mevrouw Marleen Vanderpoorten

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* heeft in de uiteenzetting van minister Smet weinig nieuwe dingen gehoord. Het Canadese voorbeeld biedt geen mirakeloplossing. Het is de vraag of de Canadese oplossingen kunnen worden ingepast in ons onderwijssysteem.

In Ontario zijn er verschillende onderwijsnetten, maar de meeste leerlingen gaan naar de public schools. Hoe gaat men er om met de vrijheid van onderwijs en met de autonomie van de scholen? Bepaalde maatregelen zijn misschien interessant, maar als de scholen ze niet in de praktijk willen brengen, bieden ze geen oplossing. Ook in Vlaanderen is het de bedoeling om meer beleidsinformatie via de scholen te verwerven. Daarbij stoot men vaak op de vrijheid van onderwijs: de scholen willen bepaalde informatie niet vrijgeven. Het is bijvoorbeeld onbekend wat de ongekwalificeerde uitstroom is van de afzonderlijke scholen. Hoe wil men de scholen verplichten om die informatie vrij te geven?

De minister is voorstander van een schaalvergroting. Mevrouw Vanderpoorten vraagt zich af of men werkelijk moet inzetten op schaalvergroting. Misschien moet men vooral aandacht besteden aan de inhoud, aan de centrale rol van de leraar. De minister schuift de hervorming van de lerarenopleiding altijd voor zich uit. In het loopbaanpact was er sprake van Schools of Education. Zij vond dit positief, maar veel mensen op het werkveld zijn daar niet gelukkig mee. Hoe wil de minister daarmee omgaan?

Ze heeft de minister niets horen zeggen over zittenblijven. Bestaat dat in Canada? Hoeveel lesuren spenderen de leerlingen er in de klas?

2.2. Tussenkomst van mevrouw Kathleen Helsen

Mevrouw *Kathleen Helsen* heeft niet begrepen welke elementen in de hervorming het verschil hebben gemaakt. De leerkrachten zijn universitair opgeleid. Dat was wellicht ook vóór de hervorming het geval. Blijkbaar worden de leerkrachten er goed ondersteund en functioneren ze in een netwerk. Bestond dat al voor de hervorming? Er wordt veel belang gehecht aan professionalisering, maar zes dagen opleiding per jaar is niet zo veel. Minister

Pascal Smet antwoordt dat het gaat om zes dagen meer dan vroeger. *Mevrouw Kathleen Helsen* wil weten hoeveel tijd men vroeger aan de professionalisering besteedde. Minister *Pascal Smet* benadrukt dat de professionalisering intern schoolgebonden is. *Mevrouw Kathleen Helsen* veronderstelt dat er ook een beleid is rond professionalisering.

In Ontario zouden de leerkrachten sterk leerlinggericht werken. Heeft men er altijd zo gewerkt of is dat een resultaat van de hervorming? In Vlaanderen wordt in het onderwijs sterk aanbodgericht en vakgericht gewerkt en minder leerlinggericht.

Bij het curriculum en het feit dat er veel meer keuzemogelijkheden zijn stelde de minister dat erop wordt gelet dat men geen onherroepelijke keuzes maakt. Wat houdt dat in? Een vrij veelomvattend en hoogstaand algemeen vormend pakket voor iedereen? Wordt de aansluiting op verder studeren nauwgezet opgevolgd via een goede keuzebegeleiding?

De minister wil het mogelijk maken om langer een taalbad te volgen. Doelt hij daarmee enkel op anderstalige leerlingen of ook voor wie niet anderstalig is maar wel met leerproblemen kampt?

De scholen en de klassen in Canada zijn groter. Worden scholen gestimuleerd om die schaalgrootte hoog te houden? Is er een verschil tussen stedelijke en plattelandsgebieden? Maakt die schaalgrootte echt het verschil, vraagt het lid zich af. Was het een element in de hervorming of was die schaalgrootte altijd zo?

Voorts merkte de minister op dat in Canada sterk de nadruk ligt op de door de overheid duidelijk geformuleerde en dus effectief te halen doelstellingen. Zijn er in die zin extra stimuli vanuit de overheid? Meten kan op niveau van de klas, de school, de regio, stelt het lid. Wat is het belangrijkste om het verschil te maken, wil mevrouw Helsen nog weten. Ze meent dat meten op niveau van een Vlaamse regio niet altijd effect heeft op het niveau van de klas. Hoe ziet de minister dat gegeven?

De ambtenaren hebben een ander profiel in Canada dan in Vlaanderen. Acht de minister die factor essentieel voor het onderwijsbeleid en wil hij daaraan in de toekomst dan aandacht besteden?

2.3. *Tussenkoms van de heer Jos De Meyer*

De heer *Jos De Meyer* vraagt vooral naar de onderwijsinfrastructuur: wat heeft de minister daarover geleerd? Hoe zit het met de kwaliteit daarvan in Canada? Ook het percentage van de middelen dat voor onderwijsinfrastructuur ter beschikking wordt gesteld, interesseert het lid.

2.4. *Tussenkoms van mevrouw Gerda Van Steenberge*

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* kan zich vinden in de keuze van de minister om Canada als vergelijkingsgebied te hanteren, omdat het nauwer aansluit bij Vlaanderen dan bijvoorbeeld Finland.

Waar het lid in eerste instantie dacht dat de minister naar Canada wilde om juist die zaken uit het beleid daar te kunnen distilleren die goed in zijn denkbeeld zouden passen, ziet ze het intussen genuanceerder. Het is zaak van het geheel te bekijken, merkt ze zelf. Welke punten van hervorming wil de minister vanuit de ervaring in Canada uiteindelijk meenemen naar de Vlaamse Regering?

Het verheugt mevrouw Van Steenberge dat men tot inzicht lijkt te komen wat betreft de duur van de taalbadklassen of onthaalklassen. Haar fractie heeft steeds gepleit voor minimum een jaar als duur. Dat leverde een verwijt van ‘segregatie’ op, terwijl ook de minister

nu stelt dat het om een klas als alle andere klassen moet gaan, en dus moet worden opgenomen in de reguliere activiteiten van een school.

Het lid heeft de indruk dat het in Canada veeleer over inburgerings- dan wel taalbadklassen gaat. Behalve taal wordt immers ook een focus gelegd op leren leren en sociale vaardigheden. Professor Loobuyck van de Universiteit Antwerpen verwees in zijn voorstellen voor de hervorming van het secundair onderwijs naar het feit dat in Quebec vakken worden onderwezen zoals 'éthique et culture religieuse, histoire et éducation à la citoyenneté'. De professor legde een link naar een kennismaking voor alle jongeren met de diverse levensbeschouwingen, met het leren omgaan met diversiteit en met de democratische waarden en normen. Is dat waar men op doelt met die onthaalklassen?

Wat met het integreren van de thuistaal? Is dat in Canada een thema of is ervoor geopteerd om enkel de officiële taal aan te leren en te spreken op school? In Canada zijn de zwakste scholen het eerst aangepakt, hoort het lid. Wat bedoelt de minister daarmee: zijn dat de scholen met de hoogste concentratie aan anderstaligen? Heeft men om die reden dan zo ingezet op de taalbadklassen?

Ook het basisonderwijs is hervormd in Canada. Is de hervorming als integraal project opgenomen of stapsgewijs? Het lijkt het lid alvast logisch om het basisonderwijs mee te nemen.

Kennisoverdracht is belangrijk, maar de focus ligt in Canada op competentiegerichtheid. Voor mevrouw Van Steenberge is er evenwicht nodig. Scholen richten zich ook in Vlaanderen steeds meer op de leefwereld van kinderen met onder meer heel wat schoolwerk via computer. Is men diezelfde competentiegerichtheid al aan het integreren in Vlaanderen of gebeurt dat op een andere manier in Canada?

De minister heeft het over schoolmetingen in het kader van kwaliteitsverbetering om bij problemen extra ondersteuning te geven. Onderwijs in Canada is zeer duur en beslaat zeven percent van het bbp. Extra ondersteuning is een mooie zaak, vindt ook mevrouw Van Steenberge, maar er zijn geen middelen voorhanden. Of bracht de hervorming in Canada geen meerkost mee? Of is de minister van zin een budgetaanpassing te vragen bij de Vlaamse Regering?

2.5. Tussenkomst van mevrouw Vera Celis

Mevrouw *Vera Celis* maakt uit een artikel in het tijdschrift *Knack* op dat ook de minister ervan uitgaat dat taal en inburgering samengaan. Hij wil ter zake overleg plegen met minister Bourgeois. Het lid meent dat dit bovenaan de prioriteitenlijst moet staan.

In Canada wordt intensief ingezet op ondersteunende leerkrachten voor leren zowel als voor welbevinden. Is dat te vergelijken met wat in Vlaanderen in het basisonderwijs de zorgleerkracht doet? Of gaat het verder? Vervullen die mensen die rol deeltijds of zijn ze er voltijds mee bezig?

Canada heeft ervoor geopteerd om een soort van domeinscholen te ontwikkelen. Er is een zeer brede keuze aan vakken. Wat is het gevolg van de versnippering aan keuzes voor attestering en diploma's?

Uit familie-ervaringen leerde mevrouw Celis dat er in Canada een soort van rush is op leerkrachten. Bij de opening van het schooljaar komt het erop aan zo snel als mogelijk ingeschreven te raken op de klaslijst van de meest populaire leerkrachten van de diverse vakken. De beste leerkrachten gelden immers als een referentie. Is dat nog altijd zo, wil het lid weten? Aso, tso en bso bestaan er niet. Lijdt de kwaliteit daar onder? Er wordt op die manier namelijk wel een onderscheid gemaakt.

2.6. Tussenkost van mevrouw Sabine Poleyn

Mevrouw *Sabine Poleyn* viel in de persberichten over het werkbezoek vooral het verhaal op van de jongen die begeleid werd door een student success teacher. Ze veronderstelt dat het leerkrachten zijn die instaan voor extra zorg en studiekeuzebegeleiding. Is er iets van te leren in het kader van de rol van CLB (centrum voor leerlingenbegeleiding) en titularissen en de eerstelijnsstudiebegeleiding? Het lid wil ook graag een stand van zaken voor het decreet leerlingenbegeleiding met het oog op die informatie.

Zag de minister ook interessante voorbeelden in het kader van het hele STEM-verhaal, de positieve keuze voor techniek en wetenschappen?

2.7. Tussenkost van mevrouw Ann Brusseel

Mevrouw *Ann Brusseel* focust op de socio-economische achtergrond die sterk verschilt in Canada en Vlaanderen in het kader van migratie. Dat speelt een grote rol in taalverwerving en vooral in de resultaten die kinderen op school halen. Niet alleen de thuistaal heeft daarin een rol.

In Canada wordt meer gemeten, stelt de minister. Dat is van belang voor een goede leerlingenevaluatie, erkent het lid. Tegelijk verneemt ze dat de LVS-testen (leerlingvolgsysteem) die daartoe moeten dienen niet genormeerd zijn. Leerkrachten geven bovendien te kennen dat ze geen tijd hebben om die testen af te nemen en er vervolgens op door te werken. Mevrouw Brusseel meent dat er meer instrumenten voorhanden zijn dan men soms denkt, maar ze heeft bedenkingen bij het gebruik. Kan de minister daarop ingaan?

Lovende woorden had de minister voor de sterkere ondersteuning van directies en leerkrachten. Dat stemt het lid tevreden. De minister schafte zelf echter de mentoruren af, terwijl er toch nood is aan ondersteuning voor beginnende leerkrachten. Wil hij dat principe opnieuw invoeren?

Online-ondersteuning voor leerkrachten bestaat ook in Vlaanderen maar allicht niet voldoende, veronderstelt mevrouw Brusseel. Ze stelt dan ook voor om ook daarop verder in te zetten via verschuiving van middelen.

Het lid wil vooral weten wat de minister ook in Vlaanderen denkt te implementeren van de dingen die hij in Canada goed vond.

Voor de professionalisering van directies en leerkrachten wordt in Canada behoorlijk wat tijd uitgetrokken. Gebeurt dat ook tijdens vakantieperiodes en merken leerlingen veel van die bijscholing van directies en leerkrachten? In Vlaanderen worden lesuren nogal eens onderbroken voor pedagogische studiedagen en -momenten. Dat is voor het lid een moeilijk aanvaardbare nevenwerking van professionalisering, die wel meer ruimte moet krijgen, maar niet ten koste van de leerlingen.

De keuzeruimte voor leerlingen is breder in Canada, zo blijkt. Keuzes bepalen niet alles. Is er een soort van 'early tracking system'? Of wordt dat absoluut vermeden en hoe doet men dat dan, wil mevrouw Brusseel weten.

Bij de idee van domeinscholen vindt het lid dat het vooral heel professioneel klinkt dat er binnen de bedoelde domeinen een nauwe samenwerking is tussen leerkrachten die veeleer de theoretischer kant opnemen en degenen die voor de praktijk instaan. Ze ziet daarvan ook wel de voordelen. Tegelijk vraagt het lid zich af in hoeverre er op die manier nieuwe schotten tussen de diverse domeinen worden opgetrokken. Wat met de flexibiliteit tussen domeinen? Kan iemand vlot overstappen naar een ander domein? Worden bepaalde domeinen op sociaal vlak niet belangrijker geacht dan andere? Zijn er geen vooroordelen ten aanzien van bepaalde domeinen?

Van de minister wil mevrouw Brusseel nog horen of hij zelf voorstander is van een intensieve of twee jaar durende opleiding voor directies. Directeurs zijn eerst leerkracht geweest. Mogen ze ook directeur worden in de school waar ze zelf leerkracht waren?

Dat in Canada veel aandacht gaat naar cultuureducatie, hoort mevrouw Brusseel graag. Dat ziet ze ook in Vlaanderen graag gebeuren.

Lezen blijft belangrijk, oppert het lid nog, met een verwijzing naar het feit dat de minister zelf ooit stelde dat men bij dozen Pampers eigenlijk boekjes om voor te lezen zou moeten meegeven. Vooralsnog zag mevrouw Brusseel geen initiatieven in die zin. Heeft de minister in die zin nuttige informatie gevonden in Canada om boeken tot bij leesarme gezinnen te brengen of juist kinderen naar de bibliotheek te krijgen en ze voor het lezen te enthousiasmeren? Dat bevordert de sociale mobiliteit meer dan een verschil in thuis- en schooltaal, zo is uit een grootschalig onderzoek gebleken.

2.8. Tussenkost van mevrouw Elisabeth Meuleman

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* nam het OESO-rapport van 2010 door over het succesverhaal van Ontario. Het rapport wordt ingezet met wat volgens haar cruciaal is: “A strong cultural commitment to education as a national value.”. Dat bevestigt het belang van onderwijs voor de maatschappij en de overheid, stelt het lid. Die premisse moet ook in Vlaanderen ingang vinden, meent ze.

Een verschil in houding ziet ze ten aanzien van migranten. De migrantenpopulatie verschilt ook overal. In Canada verwacht het lid een vrij hoogopgeleide migrantenpopulatie, die er komt werken. De attitude ten aanzien van de mensen is dan ook veel positiever. Bovendien is er een heel sterke categoriale ondersteuning via onder meer specifieke onderwijsprojecten voor migranten waar ook middelen tegenover worden gezet. Het lid wijst daarmee op de contextverschillen met Vlaanderen en benadrukt dat er ook veel inspanningen zijn geleverd vooraf om een draagvlak te creëren. Staat Vlaanderen niet enorm veraf van die context van duidelijk maar gedragen leadership? Acht de minister het nog mogelijk om voor wat hij wil verwezenlijken alsnog eerst een draagvlak te realiseren binnen de lopende legislatuur?

Met het Canada-offensief wilde de minister duidelijk ook de publieke opinie meekrijgen. Het lid veronderstelt dan ook dat hij met een goed uitgezette agenda is vertrokken met de bedoeling ook zaken echt te implementeren. Welke zaken zijn dat dan, wil mevrouw Meuleman horen.

2.9. Tussenkost van mevrouw Irina De Knop

Bij de vele vermeldingen van professionalisering wil mevrouw *Irina De Knop* vooral weten wat dat voor de minister de facto inhoudt. Hoe ziet hij de professionalisering van leerkrachten in het kader van de Schools of Education?

De verloning van leerkrachten in Canada zou vergelijkbaar zijn met Vlaanderen. Directeurs zouden echter een duidelijk opleidingstraject doorlopen, met strenge voorwaarden eraan gekoppeld. Heeft de minister ook informatie over de verloning van directeurs? Verschilt die fundamenteel met die in Vlaanderen?

Het change management zou in Canada gemakkelijker verlopen omdat er vanuit de overheid ook een duidelijk kader is uitgezet. Kan de minister dat verder toelichten?

2.10. Tussenkost van mevrouw Fientje Moerman

Mevrouw *Fientje Moerman* leidt uit het enthousiaste verhaal van de minister af dat Canada echt een openbaring is geweest. Wat hij niet gezegd heeft, fascineert haar echter allicht

nog het meest. Over taal had de minister het alleen in de context van taalverwerving, met name de taal van het land, door migranten. Canada kent evenwel een selectieve migratie, waarbij mensen gericht aangetrokken worden om bepaalde behoeften in de maatschappij en op de arbeidsmarkt te vervullen. Er wordt met een puntensysteem gewerkt bij de beoordeling van dossiers. Extra punten worden onder meer toegekend voor meer talenkennis. Migratie stoelt in grote mate op een hoge SES – sociaaleconomische score – van de ouders. Migratie in Vlaanderen is hoegenaamd niet geselecteerd. De mensen die in Vlaanderen binnenkomen, hebben bovendien heel vaak een lage SES. Dat alleen al maakt een verschil, ook inzake taalverwerving door migranten.

Bij wijze van inleiding tot een internationaal linguïstiek congres is recent een uiteenzetting gegeven door professor Jim Cummins in Gent. Hij is een autoriteit op het gebied van immersieonderwijs en taalverwerving door migrantenkinderen. Getuige daarvan is onder meer zijn boek 'Language, power, and pedagogy: Bilingual children in the crossfire'. Het lid herkende in wat de minister aanvoerde wel een aspect van wat de professor ook stelt. Om goed een taal te verwerven zou men er vijf jaar over moeten doen. Dat is een afgeleide van twee concepten uit professor Cummins' theorie: BICS (basic interpersonal communication skills), wat mevrouw Moerman definieert als huis-, tuin- en keukentaal gebruiken. Die vaardigheden zijn op minder dan twee jaar aan te leren. CALP (cognitive academic language proficiency) is daarentegen de vaardigheid om het soort van taal te beheersen waarmee men abstracte begrippen leert hanteren. Daarvoor zijn vijf tot acht jaar nodig en het begint al met bijvoorbeeld basisbegrippen uit de wiskunde. Bij migrantenkinderen gaat men er veel te snel van uit dat ze verder kunnen met de basisvaardigheden die ze in onder meer taalbadklassen verwerven, verklaart het lid. In feite beheersen ze nog veel te weinig de abstracte begrippen die in alle vakken op school voorkomen en presteren ze daardoor slechter. Hun prestaties worden doorgaans toegeschreven aan andere factoren.

Professor Cummins ging ook in op het belang van lezen, dat essentiëler blijkt dan de sociaaleconomische score. Daarnaast werd ook het belang aangekaart van identiteitsnegotiatie op school en de manier waarop met de identiteit van kinderen wordt omgesprongen. Dat gaat veel breder dan de thuistaal, stelt mevrouw Moerman. De manier waarop men in Toronto, Canada, omgaat met kinderen die nog niet veel Engels kennen en niet in een onthaalklas zitten, vindt het lid opmerkelijk. Ze worden in de klas zelf geholpen om via hun eigen taal zich het Engels eigen te maken. Mevrouw Moerman breekt zich het hoofd over hoe dergelijke principes in het onderwijs en het Vlaams regelgevend kader geïntegreerd kunnen worden, uitgaande van de linguïstieke evidenties. Hoe kan men plaats ruimen voor een kader dat behalve algemeen te zijn, ook plaats laat voor immersieonderwijs – waarvan Canada de bakermat is – en taalverwerving voor migranten? Professor Cummins was het met mevrouw Moerman eens dat het beter is een regelgevend kader op te zetten waarin plaats is voor de autonomie van de scholen om zelf in grote mate te bepalen hoe ze tot de beoogde resultaten komen. De beste oplossing kan zijn kinderen afgezonderd in taalbadklassen onder te brengen, maar misschien ook juist niet, stelt het lid.

Wat mevrouw Moerman frappant vindt, is dat in al zijn ervaringen, de minister het niet één keer heeft over dat immersieonderwijs. Kan hij dat alsnog doen?

2.11. Tussenkomst van de heer Boudewijn Bouckaert

De heer *Boudewijn Bouckaert* wil meer verduidelijking bij wat de leerkrachten in Canada precies doen tijdens de 35 tot 40 uur die ze op school doorbrengen. Is de nodige infrastructuur dan aanwezig om behoorlijk te kunnen werken?

3. Antwoorden van de minister

Minister *Pascal Smet* verklaart zich alvast eenduidig akkoord met het punt dat Canada een ander soort van migratie kent dan Vlaanderen. Ze noemen het 'nation building mi-

gration', waarbij migratie wordt gebruikt om de samenleving te maken en de bevolking te doen groeien. De sociaaleconomische status speelt daarbij inderdaad een rol, erkent de minister, zij het niet voor alle beroepen. Het principe van dit soort migratie is wel meegenomen in het contextverhaal.

Er is geen mirakeloplossing. Systemen noch omgevingen kunnen perfect met elkaar worden vergeleken, houdt minister Smet voor. Hij meent wel te mogen stellen dat Canada een van de beste samenlevingen van de wereld genoemd mag worden. Het gevoel van samenleving en diversiteit vullen elkaar aan, verweven met toch een groot veiligheidsgehalte.

Dat zijn reis naar Canada een groot offensief zou zijn met een achterliggende agenda, spreekt de minister ten stelligste tegen. Er waren weliswaar journalisten mee, maar dat is gebruikelijk, oppert hij. Het was de bedoeling een land te bezoeken dat enigszins vergelijkbaar is met Vlaanderen en uit de goede ervaringen daar een ander perspectief te krijgen op wat daar gebeurt, maar ook op het eigen systeem.

De onderwijsstructuur in Canada is hiërarchischer en meer aangestuurd dan in Vlaanderen waar er sprake is van pedagogische vrijheid. Tot op zekere hoogte is het systeem wel over te nemen, vindt de minister. Zo kan de overheid wel degelijk doelstellingen vastleggen, bijvoorbeeld inzake ongekwalificeerde uitstroom. Canada heeft dat probleem grondig onderzocht, ook op schoolniveau. Uiteindelijk legt men de norm niet bij het punt of er al dan niet migrantenkinderen aanwezig zijn, maar wel bij het feit of de doelstelling gehaald wordt. Als dat niet het geval is, wordt onderzocht waarom en daarop wordt dan gewerkt. Dat kan ook in de Vlaamse onderwijscontext met onderwijsnetten ingebracht worden, stelt de minister. Hij refereert aan de middelen die voor ondersteuning daar worden toegekend en aan de pedagogische begeleidingsdiensten. Het lijkt hem vooral een kwestie van organisatie. Hij is er alvast van overtuigd dat men uit de beschikbare middelen meer kan halen. De organisatie moet aangepast worden aan de gewijzigde samenleving, zowel qua populatie, maar ook qua organisatievormen.

Op dat punt is men in Vlaanderen volgens de minister aanbeland, onder meer met de scholenassociatie. Met het duidelijk formuleren van doelstellingen, het nauwgezet opvolgen en meten, kan Vlaanderen een belangrijke stap voorwaarts zetten, besluit hij. Hij voelt aan dat er over partijgrenzen heen ook een consensus groeit om meer te meten, zij het op een niet-bestrafende of beoordelende manier. Ondersteuning is het sleutelwoord.

Via het kenniscentrum zijn er al heel wat broodnodige data voorhanden. Die wil de minister nu gaan vrijgeven, op schoolniveau en eventueel op klasniveau. Dat is nodig om op schoolniveau te kunnen vergelijken, maar dat impliceert meteen ook meten op individueel leerlingniveau. Hoe dat meten moet gebeuren, varieert. Er bestaan een aantal proeven, die allicht gevalideerd en geëvalueerd moeten worden. Dat zorgt in elk geval voor bijkomende data. Het is zaak van de essentie te meten, en niet zomaar alles. In Canada wordt onder meer de literacy en numeracy gemeten. Minister Smet veronderstelt dat ook de wetenschappelijke vaardigheden gemeten kunnen worden. Hij ziet ook geen noodzaak om dat in eenzelfde jaar of via een gestandaardiseerde proef te doen. Variatie is mogelijk en dat rekening houdend met de autonomie en pedagogische vrijheid van de scholen.

Een groter schoolbestuur staat volgens hem ook niet voor eenheidskoek qua identiteit en autonomie van de scholen zelf. Ook dat is in Canada gebleken. De scholenassociatie en schoolgrootte is niet gestimuleerd maar opgelegd, op grond van de middelen. Volgens de minister blijkt uit zijn schoolbezoeken dat men dat zelf ook wil. Het besef groeit volgens de minister dat het de sleutel is tot oplossingen voor diverse problemen, zoals de professionalisering en werkzekerheid van leerkrachten of betere profielen van directeurs. Hij acht het broodnodig, omdat iemand alles moet organiseren en dat is volgens hem niet de overheid, hoewel in Canada die wel het kader tekent. Sterke bestuurlijke schoolbesturen

zijn voor Vlaanderen de oplossing, stelt de minister, met schooldirecties die weer meer echt met de school kunnen bezig zijn. Een betere organisatie vloeit voort uit het feit dat de middelen dan op een ander niveau worden beheerd. Er worden synergieën mogelijk.

Elke school heeft een student succes teacher, één voltijds of meerdere deeltijds. Het zijn ervaren oud-leerkrachten met voldoende inzicht in het vak. Ook dat concept wordt mogelijk dank zij een sterke organisatie. De zorgleerkracht is een enigszins ander concept dan de student success teacher. Canada kent wel de special needs teachers. Er zijn er meer aanwezig in de scholen. Af en toe halen die de betrokken leerling uit de klas, maar ze geven ook extracurriculum nog les. Tegelijk zijn er met al die specifieke leerkrachten in de scholen nog steeds minder leerkrachten dan in Vlaanderen. Het organisatiemodel van grotere klassen laat toe dat men zich zo organiseert. De minister merkte een groot enthousiasme voor het systeem bij betrokkenen.

In het kader van de lerarenorganisatie is men bezig met de evaluatie van het beroepscompetentieprofiel. De conclusies volgen. Het expertisecentrum was er belangrijk om te delen.

Zittenblijvers zijn er in Canada veel minder. Er wordt gewerkt met een soort van credit-systeem. Iedereen moet een aantal basiscredits hebben en daarna zijn er keuzemogelijkheden. Alles wordt nauwgezet opgevolgd. Zodra iemand dreigt zijn credits niet te halen, grijpt men in. Het systeem van studie- en leerlingenbegeleiding is strikt uitgetekend. Wie toegang wil krijgen tot de universiteit moet een leertraject volgen met de nodige en specifieke credits. Leerlingen kunnen meer switchen en van richting veranderen, mits ze een brug maken. De flexibiliteit is zeer groot. Het is niet rechtstreeks toepasbaar op het Vlaamse onderwijs, vanwege het meer modulaire systeem met vakken die in perioden van ongeveer drie maanden worden gegeven. De minister sluit niet uit dat scholen zelf een dergelijke methode toepassen of dat er een aantal positieve elementen voor Vlaanderen worden meegenomen. Dat is bijvoorbeeld al gebeurd door het meenemen van vrijstellingen als men overstapt.

Canada legt zeer sterk het accent op leerlinggericht werken. De nascholing van leerkrachten stoelt vooral op in-school communicatie en het delen van ervaringen en niet louter op extra muros-activiteiten. Er zijn vakgroepen en netwerken.

De minister wil niet freewheelen over het profiel van ambtenaren. Als men parallel blijft rekruteren, dan ziet hij wel naast overleg, meer ervaring binnenkomen uit scholen in de ambtenarij. Een meer structurele uitwisseling is de essentie.

Ook in Canada is het niet allemaal rozegeur en maneschijn inzake infrastructuur. Bij zijn bezoek is de minister er echter niet verder op ingegaan. De regels zijn er wel veranderd.

De scholen in Vlaanderen zijn meer competentiegericht, erkent de minister. Het zit hem in de inhoud van dat begrip, stelt hij: kennis, vaardigheden en attitudes om in een bepaalde context verantwoordelijkheden op te nemen. De nieuwe insteek luidt dat niet alleen de kennis belangrijk is, maar dat men er tevens mee moet kunnen omgaan. Welke kinderen kunnen uiteindelijk met de nodige ondernemingszin en flexibiliteit hun kennis succesvol inzetten? Dat maakt het verschil. De minister ziet dat besef overal groeien, maar vindt dat Vlaanderen er nog onvoldoende van doordrongen is.

Volgens minister Smet draait het in Vlaanderen ook niet om de kostprijs van onderwijs, maar om hoe de middelen ingezet worden. In zijn OESO-contacten is dat ook gebleken. Daarover nadenken moet samen gebeuren en niet verwacht worden van elke directeur op zichzelf.

De hervorming in Canada is doorgevoerd met duidelijke opgelegde doelstellingen. Er is weinig over gediscussieerd, maar men is uitgegaan van datgene waarmee mensen akkoord konden gaan omdat de onderwijsomgeving er zo erg aan toe was. Er is wel heel veel tijd gestopt in het overtuigen van leerkrachten en om ze mede-eigenaar te maken van de idee. Tijdens zijn bezoek was er nog een staking van leerkrachten over de uren en arbeidsvoorwaarden. Ze deden enkel nog het strikt noodzakelijke en waren niet meer extra in de school aanwezig.

Het concept is duidelijk uitgevoerd en men is meteen ook georganiseerd begonnen met werken op verschillende fronten, met opvolging. Minister Smet benadrukt dat hij over iets dergelijk zeker enige tijd ziet gaan.

Over wat hij meeneemt naar de Vlaamse Regering laat de minister nog niets los. Dat wordt duidelijk als de beslissingen daar worden genomen over de hervorming van het secundair onderwijs, het loopbaanpact en de scholenassociaties, stelt hij.

De minister is het er ten slotte mee eens dat bij de hervorming van het secundair onderwijs ook deels het basisonderwijs moet worden meegenomen.

De rush voor een plaatsje in de klas van de meest populaire leraren is een feit, beaamt de minister. Niet elke school kan alles aanbieden.

STEM vormt gewoon een volwaardig onderdeel van het aanbod. Het is ook duidelijk dat technologie meer is dan knutselen, stelt de minister nog. Diverse *leden* reageren daarop en stellen dat er meer aandacht naar moet gaan in de lerarenopleiding, en dat de eindtermen meer veronderstellen dan knutselen.

De *minister* verduidelijkt dat het concept van de mentoruren in Canada geïntegreerd is in het systeem en deel uitmaakt van het takenpakket van de meer ervaren leerkracht. In Vlaanderen ging het niet altijd om ervaren leerkrachten, onderstreept hij. Ondanks de afschaffing van de mentoruren, kan het nog altijd en doen vele scholengemeenschappen dat ook nog. Het is voor hem een kwestie van organisatie en inzet van middelen en hoeft niets extra te kosten. Ook hij vindt de aanvangsbegeleiding cruciaal.

In het kader van de online-ondersteuning is www.klascement.be al opgenomen in de onderwijsadministratie om het uit te bouwen tot een volwaardige pedagogisch ondersteunde website. In het feit dat pedagogische studiedagen tijdens het schooljaar georganiseerd worden, ziet de minister geen graten, zolang dat onderdeel uitmaakt van een volwaardig nascholingsbeleid.

Voor directies wil hij duidelijke profielen uitgewerkt zien. Daarbij moet rekening gehouden worden met diverse functies en moeten opleidingsniveaus geëist worden. Met wat in Canada gebeurt, kan hij niet instemmen: om directeur te worden, moet men er gewoon vijf jaar leerkracht geweest zijn.

Met het reading engagement stemt hij dan wel volmondig in. Met minister Schauvliege heeft de minister intussen een plan uitgetekend dat scholen ertoe moet aanzetten dat op te nemen. Er zijn al stappen gezet om acties in het kader van Dynamo III te ondersteunen.

Minister Smet geeft mevrouw Meuleman gelijk als ze stelt dat men van het belang van onderwijs in Canada doordrongen is. Het feit dat men ook leerkracht wil worden nadat men een tijd in de scholen heeft doorgebracht, bevestigt dat.

Hoe moet de verandering aangepakt worden? Doelstellingen uitzetten en het meten lijken de minister de meest evidente aspecten om mee te nemen. Het wordt echter niet eenvoudig

omdat rekening moet worden gehouden met de pedagogische vrijheid, weet de minister. Betere ondersteuning en een optimalisering van de pedagogische begeleidingsdiensten lijken hem ook noodzakelijk.

Over het immersieonderwijs heeft de minister niet veel meegekregen uit Canada omdat hij op het ogenblik dat het aan de orde was, bij de minister van Onderwijs zat. Er is wel wetenschappelijk onderzoek gebeurd. Dat er behalve taalverwerving ook een kwestie van identiteit speelt, beaamt de minister graag. Die insteek heeft hij ook in de Talennota proberen te zetten en er zijn experimenten opgezet in Antwerpen, Limburg en de mijnstreek met het oog op aanpassing van handboeken en pedagogische benadering. De cultuur en identiteit van de kinderen zijn het anker in de samenleving. In Canada vermeldt men ook de oorsprong van de bedoelde Canadees, de Dutch Canadian bijvoorbeeld. Dat geeft aan dat de identiteit en oorsprong een belangrijk deel uitmaakt van die identiteit. De klemtoon in Quebec ligt wel op het verwerven van het Frans, maar ook integratie via diverse mogelijke modellen is belangrijk. De minister wil graag dat identiteitsconcept ook importeren in de basisscholen. Dat moet duidelijk maken dat de toekomst in Vlaanderen ligt, maar dat de herkomst van elkeen op een positieve manier wordt erkend. Vooralsnog is dat te weinig aanwezig in de basisscholen met veel kinderen van Marokkaanse of Turkse afkomst, vindt de minister. Het zou tevens een positievere attitude moeten scheppen ten aanzien van taal, zoals in de Talennota is opgenomen. De minister ziet een marge voor toepassing en vraagt daarom niet om een uniform model. Het kan bijvoorbeeld ook buiten het gewone curriculum.

Minister Smet benadrukt dat hoe groter de diversiteit is in de klas, des te meer het Nederlands de gemeenschappelijke taal in de klas wordt. Het probleem dat iedereen dezelfde vreemde taal spreekt en op zichzelf terugplooit, vervalt daarmee. Daar ziet de minister een gelijklopende situatie als in Quebec waar de heel diverse achtergrond van de klassen ook het Frans tot gemeenschappelijke waarde verheft. Dat biedt opportuniteiten waarop de minister wil inspelen.

Mevrouw *Fientje Moerman* vindt het vreemd dat de minister niet ingaat op het ‘content and language integrated learning’ (CLIL), of immersieonderwijs zoals dat in Vlaanderen wordt genoemd. Dat heeft niets te maken met taalverwerving door migranten, maar wel met het onderwijzen van kinderen in verschillende talen. Sinds 1998 wordt in de Franse Gemeenschap daarin voorzien. Volgens het lid wil de minister een soort van verbeterd taalonderricht invoeren. Dat is geen immersieonderwijs, besluit het lid op basis van wat ze in de vakliteratuur leest.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Kathleen HELSEN,
verslaggever